

Otel Sahip ve Yöneticilerinin Stajyer Öğrencilerin Performanslarına İlişkin Değerlendirmeleri: Gaziantep Örneği*

Atunç Olcay, Esra Çıkmaz, Yakup Kemal Özekici**, Ercan İnce

ÖZET

Turizm sektöründe rekabet edebilmede nitelikli insan gücü büyük bir etkidir. Bu da kaliteli bir turizm eğitimiyle gerçekleştirilebilir. Turizm eğitiminde teorik bilginin yanı sıra pratik eğitimin de verilmesi gerekmektedir. Pratik eğitimin önemli bir parçasını işletmelerde yapılan stajlar oluşturmaktadır. Bu noktada otel işletmelerindeki sahip ve yöneticilerin staja yönelik çalışmaları kontrol etmeleri önemlidir. Bu araştırmada, otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin performanslarını çeşitli açılardan değerlendirmelerine ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Bu amacın gerçekleştirilmesi için 3, 4, 5 yıldızlı otellerin sahip ve yöneticilerinden Gaziantep'te bulunan 107 kişiye anket uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin performanslarına ilişkin görüşlerinin genellikle olumlu olduğu ve otel sahip ve yöneticilerinin görüşlerinin, eğitim düzeyleri ve mesleki turizm eğitimi alıp almamalarına göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Staj, Stajyer Öğrenci, Otel Sahip ve Yönetici Görüşleri, Gaziantep

Jel Kodları: Q01, L83

Appraisal of Hotelkeepers and Managers Towards Interns' Performance: The Case Of Gaziantep

ABSTRACT

Qualified human resources plays an important role for the competition ability in hospitality branch. This qualification process can be fulfilled by only through a quality education. For the quality education in question, tourism education requires practice beside theoretical training. Accordingly, internships constitutes an important component of this theoretical training. Herein, control routines implemented by hotelkeepers and managers towards internship programs are important. In the present study, consideration of hotelkeepers and managers towards interns' performance were determined from various aspects. To fulfill this aim, a questionnaire form was conducted to 107 participant consisting of hotel keepers and managers in 3, 4 or 5-star hotels in Gaziantep city. In conclusion, the main tendency of sample towards interns performance was determined to be positive. Besides, it was determined that educational backgrounds of sample makes a significant difference for interns' performance appraisal.

Keywords: Internship, Intern, Hotelkeepers and Managers Perspective, Gaziantep

Jel Codes: Q01, L83

** Corresponding Author Article History: Submitted: 02.11.2017 - Accepted: 21.11.2017

Research Paper

Atunç Olcay: Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği Yüksekokulu, olcay@gantep.edu.tr, Orcid id: 0000-0003-0407-5467

Esra Çıkmaz: Dr., Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Ana Bilim Dalı, esra9824@gmail.com, Orcid id: 0000-0003-4790-3146

Yakup Kemal Özekici**: Arş. Gör. Gazi Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, ykozekici@gmail.com Orcid id: 0000-0003-2482-7355

Ercan İnce: Yrd. Doç. Dr., İğdır Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Anabilim Dalı, ercan.ince@igdir.edu.tr, Orcid id: 0000-0003-4821-8140

*Bu çalışma 16. Ulusal Turizm Kongresi'nde tebliğ olarak sunulmuştur.

1. GİRİŞ

Dünyada endüstri devrimi sonrası kitlesel üretimin ortaya çıkması sonucunda refah düzeyinin genel anlamda iyileşmesi seyahat etkinliklerine ilişkin talebin artmasına neden olmuştur (Kim vd, 2011: 88). Teknolojinin gelişmesiyle birlikte hizmet sektörünün GSYİH içerisindeki payı 21.yüzyılda dünya ortalamasının %63'üne ulaşmıştır. Bununla birlikte bilişim teknolojilerindeki gelişmelerin iletişim olanaklarını da iyileştirmesi, ülkeler ve sektörler arasındaki sınırları ortadan kaldırmıştır. Bu durum turizm sektörünün çok uluslu bir yapıya sahip olmasından dolayı çok fazla etkilenmesine neden olmuştur (Sugiyarto vd, 2003: 683). Tüm bu faktörler doğrultusunda hizmetler sektörünün ve bu sektörün altında yer alan turizm endüstrisinin nitelikli işgücü gereksinimi artmıştır (Yiu ve Law, 2012: 378; Fong vd, 2014: 68; Lee, 2014: 75; Seyitoğlu ve Yirik, 2014: 4; Pelin ve Güçer, 2006: 140; Emir vd, 2008: 275; Emir vd, 2010: 143; Arman ve Şahin, 2013;14; Seyitoğlu ve Yirik, 2014: 3). Bu doğrultuda kalifiye personel yetiştirmeyi hedefleyen eğitim kurumlarının önemi her geçen gün artmaktadır.

Türkiye'de turizmde kalitenin artırılmasına yönelik olarak sektöre eleman yetiştiren staj programları yer almaktadır. Staj, öğrencilerin genelde sektörle ilk olarak tanıştıkları bir dönem dönemidir. Öğrencilerin staj süreci içerisinde kazanmış oldukları bakış açıları gelecekte bu mesleği yapıp yapmayacakları hususunda, onlara temel veri teşkil etmektedir (Pelit ve Güçer, 2006: 146; Virolainen vd, 2011: 465; Renganathan, 2012: 180; Ruhanen vd, 2013: 60; Fong vd, 2014). Staj programları, eğitim kurumu, stajyer ve turizm işletmeleri olmak üzere üç farklı birim arasındaki ilişkileri temel alarak yürütülen bir programdır (Cho, 2006: 62; Virolainen, 2011:466). Staj faaliyetlerinin gerek turizm işletmeleri gerekse stajyerlerin sektörü tanıması ve teorik eğitimin pratiğe dökülmesi gibi katkıların elde edilmesinde yardımcı olduğu bilinmektedir (Bektaş ve Görmüş, 2002: 2; Seyitoğlu ve Yirik, 2014: 3). Bu noktada, stajyer öğrencilerin görüşleri literatürün ağırlık noktasını oluşturmakta iken, staj noktasında yönetici görüşlerinin yeterli ölçüde ele alınmadığı söylenebilir. Dolayısıyla söz konusu araştırma kapsamında stajyer öğrencilerin performanslarına yönelik kanaat üzerinde genel ve mesleki eğitim düzeyinin etkisinin olup olmadığının ortaya konulması irdelenecektir. Böyle bir araştırmanın, otel yöneticilerinin karar mekanizmalarını iyileştirme sürecinde eğitimin rolünü ortaya koyma noktasında katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Stajın Tanımı, Tarihi ve Yararları

Staj en temel anlamıyla, herhangi bir meslek edinecek olan bireyin geçirdiği uygulamalı öğrenme dönemidir (Zopiatis, 2007: 65). Başka bir tanıma göre staj: öğrenci, işveren ve eğitimciler arasında işbirliğini gerekli kılan iş odaklı eğitim tecrübeleridir (Yiu ve Law, 2012: 379).

Staj programları ilk defa 1906 yılında ABD’de Cincinnati Üniversitesi’nde Heiman Schneider tarafından uygulanmıştır. Uygulanan bu programın önemi resmi olarak yürütülen ilk staj programı olmasıdır (Zopiatis, 2007: 65; Yiu ve Law, 2012: 378). Bu staj programında amaç üniversite öğrencilerinin eğitim masraflarının karşılanmasıdır. Bununla birlikte turizm sektöründeki ilk staj programı Statler tarafından uygulanmıştır. Statler bu yolla işverenlerin taleplerinin anlaşılacağını düşünmüştür (Zopiatis, 2007: 66). Günümüzde, turizm eğitimi veren okulların neredeyse tamamında staj programları bulunmaktadır (Zopiatis, 2007: 66; Tse, 2010: 251; Lee vd, 2014: 65; Seyitoğlu ve Yirik, 2014: 2).

Staj programları, öğrencilerin teorik alt yapılarının somutlaştırılması yönüyle büyük önem taşımaktadır (Ruhanen vd, 2013: 60; Yazıt, 2013: 37). Staj sayesinde turizm işletmelerinde teorik ile pratik bilgi uyumlu hale getirilmektedir (Çetin, 2005: 154; Clark, 2003: 473; Virolainen, 2011: 465). Bu sayede öğrencilerin yeterlilik düzeyleri geliştirilmektedir (Emir vd, 2010: 145; Akomaning vd, 2011: 576; Seyitoğlu ve Yirik, 2014: 3). Bununla birlikte öğrenciler, geleceğine ilişkin karar almada daha gerçekçi bir tutum sergilemektedir (Yiu ve Law, 2012: 378; Seyitoğlu ve Yirik, 2014: 4). Staj programı, öğrencilerin beklentileri, kişilikleri ve iş koşulları arasında kıyas yapabilmeye imkanı sağladığı gibi öğrencilere de büyük ölçüde fayda sağlamak ve öğrencilere olduğu gibi işletme sahiplerine de çeşitli noktalarda yararlar sağlamaktadır. (Ko, 2007: 2; Richardson, 2008: 25). Öncelikle işletmeler açısından işgücüne anlık erişim imkanı sağlamaktadır (Stalcup, 2002:53; Alpert vd, 2009: 37; Yiu ve Law, 2012: 381; Seyitoğlu ve Yirik, 2014: 5). Bu programlar, stajyer olarak çalışanları önceden staj yoluyla deneyerek, bir süreçten geçirmektedir. Dolayısıyla bu uygulamalar işletmenin uzun vadede ulaşmayı planladığı hedefleri gerçekleştirmesinde etkin rol oynamaktadır (Çetin, 2005: 154; Ko, 2007: 3). Bu staj programlarının gerçekleştirilmesiyle işletmeler halkın görüşü açısından sosyal sorumluluk faaliyetlerini yerine getirmektedir. Dolayısıyla işletme imajını olumlu yönde etkilemektedir (Alpert vd, 2009: 37, Cho, 2006: 62; Alpert vd, 2009: 37; Ko, 2007: 3; Alpert vd, 2009: 37; Harrir ve Zhao, 2004: 431).

3. KONUYA İLİŞKİN YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR

Literatür incelendiğinde konuya ilişkin birçok araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Bu konudaki araştırmaların önemli bir bölümü staj yapan öğrencilerin stajlarına ilişkin tutumlarını içermektedir. İşletme yöneticilerinin bakış açısıyla stajyer öğrencilere yönelik görüşlerinin alınması noktasında yürütülen araştırmaların sayısı oldukça sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Konuya ilişkin yapılmış araştırmalar özet halinde aşağıda gösterilmiştir.

Lee (2014), kaliteli bir staj programının belirleyici faktörlerinin hangi açıdan önem arz ettiğini belirlemek amacıyla otel yöneticileri, akademisyenler ve öğrenciler üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırmanın sonucunda, stajyerin pratik

becerileri ve otel yöneticilerinin liderlik vasıfları staj programının kalitesini belirleyen en etkin faktörler olarak ön plana çıkmıştır.

Arman ve Şahin (2013), Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi'nde eğitimine devam eden ve staj uygulamalarına katılacak olan öğrencilerin turizm sektöründeki işletmelerden beklentilerini belirlemek amacıyla 202 öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırma sonucunda, öğrencilerin staj yerlerine pozitif düşüncelerle ve istekli gittikleri ve staj uygulamaları esnasında çalışma arkadaşlarının tutumlarını olumlu olarak değerlendirdikleri sonucu elde edilmiştir.

Yiu ve Law (2012), konaklama işletmeciliğinde gerçekleştirilen staj faaliyetinin önemini belirlemek amacıyla konaklama işletmeciliği öğrencileri, otel yöneticileri ve eğitimciler üzerinde bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda, staj programlarına yönelik olarak öğrencilerin ve yöneticilerin beklentilerinin birbirlerinden farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir.

Görkem ve Öztürk (2011), otel işletmelerindeki mutfak yöneticilerinin otelcilik okullarında verilen eğitimin sektörün ihtiyaçlarını hangi düzeyde karşıladığını belirlemek amacıyla, 405 mutfak yöneticisi üzerinde bir araştırma yapmışlardır. Bu araştırma sonucunda, otelcilik okullarında verilen eğitimin sektörün ihtiyaçlarını karşılamadığı sonucu tespit edilmiştir.

Akomanning vd. (2011), teknik eğitim ve turizm eğitimi alan üniversite öğrencilerin gerçekleştirdikleri staj faaliyetlerine ilişkin olarak stajyerlerin yeterliliklerini belirlemek amacıyla konaklama işletmeleri ve endüstriyel işletme yöneticileri üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, stajyerlerin yöneticilerin beklentilerini karşılamadığı, bu nedenle staj süresince stajyer öğrencilerin birçok zorluklarla karşılaştığı tespit edilmiştir.

Virolainen vd. (2011), staj yapan üniversite mezunu öğrenciler hakkında işverenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla işverenler üzerinde bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda, staj programlarının içeriğinin oluşturulmasında işverenlerle ortak çalışmalar yürütülmesi gerektiği ortaya konulmuştur.

Gault (2010), işverenlerin staj programlarının, öğrencilerin eğitim gördüğü alanda yetkinlik kazanmaları konusunda ne derecede önemli olduğunu belirlemek amacıyla 185 işveren üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, işverenlerin staj yapan öğrencilerin mezuniyet sonrasında istihdam edilme olasılıklarının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Dayıoğlu (2010), stajyer öğrencilerin iş bilgisi düzeylerini ölçmek amacıyla stajyer öğrenci istihdam eden 74 konaklama işletmesi sahibi üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırma sonucunda, stajyer öğrencilerin iş bilgilerinin sektörün beklentilerini karşılayacak düzeyde olduğu tespit edilirken, stajyerlerin yeterli düzeyde birikime sahip olmadıkları tespit edilmiştir.

Alpert (2009), staj programlarında neyin hedeflendiği ve öğrenci performanslarının nasıl değerlendirildiğini belirlemek amacıyla pazarlama bölümündeki öğrenci, işveren ve eğitim kurumlarındaki personel üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, üç grup arasında kayda değer anlamda görüş farklılıkları bulunmadığı ortaya konulmuştur.

Rothman (2007), staj programlarını geliştirmede gerekli olan faktörler konusunda işverenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın sonucunda, staj programlarında stajyerlere pozitif bir iş atmosferi sunulması staj programlarının etkinliğinin artmasında önemli bir faktör olduğu görülmüştür.

Raybold ve Wilkins (2005), üniversite öğrencileri ile sektörün beklentilerini kıyaslamak amacıyla 850 turizm işletme yöneticisi ve 211 üniversite öğrencisi üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin kavramsal ve analitiğe dayalı yeteneklerini geliştirme eğiliminde oldukları tespit edilmiştir.

Ünlüönen (2004), 1998-1999 ve 2003-2004 eğitim-öğretim dönemini baz alarak öğrencilerin okudukları okulla ilgili memnuniyet düzeylerini ve okul programındaki sektör stajı ile ilgili değerlendirmelerini belirlemek amacıyla Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri'nde 2000-2001 öğretim yılında öğrenim gören 12.671 öğrenci ve yine bu okullarda 2003-2004 öğretim yılında öğrenim gören 18.217 öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, 2003-2004 eğitim-öğretim döneminde öğrenim gören öğrencilerin stajdaki memnuniyet algılamalarının 1998-1999 eğitim-öğretim dönemine göre daha olumlu olduğu sonucu elde edilmiştir.

Kuşluvan vd. (2003), Erciyes Üniversitesi Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu öğrencilerinin staja ilişkin algılamaları ve sektördeki staj çalışmalarının öğrencilerin gelecek planlaması üzerindeki etkisini araştırmak amacıyla 89 öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Bu araştırmanın sonucunda; öğrencilerin işin niteliği, çalışma koşulları, ücret ve diğer yan faydalar ile staj süresince verilen eğitimden memnun kalmadıkları görülmüştür.

Stalcup (2002), konaklama işletmelerinin stajyer alımında göz önünde bulundurduğu etkenleri belirlemek amacıyla konaklama işletmesi yöneticileri üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, stajyer öğrencilerin değerlendirilmesinde sektöre alınacak öğrencinin iş tecrübesinin olması göz önünde bulundurulduğu tespit edilmiştir.

Gökdeniz vd. (2002), lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin stajdan beklentileri ve yaşadıkları sorunlara çözüm önerileri geliştirmek

amacıyla 4 ve 5 yıldızlı 50 otel yöneticisi ile 80 öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Bu araştırmanın sonucunda, ücret, sigorta vb. konularında sorunlar yaşadıkları, stajda öğrencilerin yabancı dil konusunda eksiklikleri bulunduğu tespit edilmiştir.

Bektaş ve Görmüş (2002), işletme yöneticilerinin meslek yüksekokulları işletme programı öğrencilerinin stajları hakkındaki algılamaları hakkında bilgi sahibi olma amacıyla 212 işletme yöneticisi üzerinde bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Bu araştırmanın sonucunda, stajyer öğrencilerin teorik eğitimlerinin sektör gereksinimlerini karşılamada yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Tovey (2001), stajını gerçekleştiren öğrencilerin, sosyalleşme ve farklı kültürlerle etkileşime geçmesi noktasında stajın ne derecede etkisinin olduğunu belirlemek amacıyla öğrenciler ve yöneticiler üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, staj faaliyetlerinin öğrencilerin sosyalleşmesi üzerinde pozitif bir etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Leslie ve Richardson (2000), İngiltere’de lisans düzeyinde öğrencilerin stajlarının yönetimi ile deneysel öğrenme sürecinde göstermiş oldukları tutumları belirlemek amacıyla 106 öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin ön büro, operasyonlar, müşteri hizmetleri, araştırma, satış ve pazarlama, güvenlik, finans konularında bazı deneyimler kazanmış oldukları tespit edilmiştir.

Kozak (1999), Anadolu Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otelcilik Programı öğrencilerinin stajlarla ilgili algılamalarını belirlemek amacıyla 115 öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırma sonucunda, öğrencilerin sektörü tanıma, gerçek yaşam deneyimi edinme ve kuramsal bilgileri uygulamaya aktarabilme ile stajdan memnun kaldıkları sonucu tespit edilmiştir.

Barron (1999), Öğrencilerin staj dönemlerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin staj döneminden genelde fayda elde ettikleri tespit edilmiştir.

Christou (1999), Yunanistan’da farklı düzeylerde turizm eğitimi almış ve son üç yıl içinde mezun olan öğrencilerin staj dönemine ilişkin görüşlerini değerlendirmek amacıyla 83 mezun öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin stajı, okulda kazandıkları bilgi ve becerileri gerçek hayatta uygulamak için etkin bir yol olarak gördükleri sonucu elde edilmiştir.

Barron ve Maxwell (1993), İskoçya’da yüksek turizm eğitimi alan öğrencilerin staj sonrasında çalışmalarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla 482 öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın sonucunda, staj çalışmalarına katılmış öğrencilerin yeni öğrencilere göre, sektöre karşı olumsuz bir imaja sahip oldukları tespit edilmiştir.

4. METODOLOJİ

Bu bölümde araştırmanın metodoloji kısmına ait bilgi ve veriler; araştırmanın hipotezleri, evren ve örneklem, anket formunun içeriği ile ölçümün güvenilirliği başlıklarıyla ortaya konmuştur.

4.1. Araştırmanın Hipotezleri

Yukarıda belirtilen amaçları gerçekleştirmeye yönelik olarak ortaya konulan hipotezler ise şunlardır;

H₁: Otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin performanslarını çeşitli açılardan değerlendirmesine ilişkin görüşleri genel olarak olumludur.

H₂: Otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin performanslarını çeşitli açılardan değerlendirmesine ilişkin görüşleri arasında eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır

H₃: Otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin performanslarını çeşitli açılardan değerlendirmesine ilişkin görüşleri mesleki turizm eğitimi alma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermektedir.

4.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni, Gaziantep’te faaliyet gösteren 29 adet 3,4,5 yıldızlı otel işletmelerinin sahip ve yöneticileri olmak üzere toplam 145 kişiden oluşmaktadır. Bu çalışmada tam sayım yapılması hedeflenmiş olup, çeşitli nedenlerden dolayı bazı işletmedeki sahip ve yöneticilere ulaşmak mümkün olmamıştır. Bu çerçevede 114 kişiye ulaşılmış ve anket formlarının doldurulması sağlanmıştır. Ancak geri dönüşü sağlanan anketlerden 7 adetinin eksik ve/veya yanlış doldurulduğu görülmüş ve 107 adet anket üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir. Evreni temsil eden örneklem sayısının kaç olması gerektiğine yönelik yapılan bazı araştırmalar, bu büyüklükteki bir evren için kabul edilebilir örneklem sayısının 105 olduğunu belirtmektedir (Altunışık vd, 2004; Altunışık vd, 2007). Dolayısıyla bu çalışmadaki örneklem evreni temsil etme yeteneğine sahiptir.

4.3. Anket Formunun İçeriği ile Ölçeğin Güvenilirliği

Bu araştırmada verilerin toplanmasında anket formu kullanılmıştır. Form iki bölümden ve toplam 38 sorudan oluşturulmuştur. Anket formunun birinci bölümünde demografik verilerin elde edilmesine yönelik 7 soru, ikinci bölümünde ise işletme sahip ve yöneticilerin stajyer öğrencilerin staj performanslarına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik 31 soru yer almaktadır. Formun ikinci bölümünde yer alan sorular Dayıoğlu (2010) tarafından yapılan “Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Stajyer Öğrencilerinin Yeterliliği Konusunda İşveren Görüşleri (Edremit Körfez Örneği)” isimli çalışmada kullandığı ölçek temel alınıp, aynı anket soruları kullanılmıştır. Bu bölümde 5’li Likert Ölçeği kullanılmış ve “1=Çok Kötü, ... , 5=Çok İyi” şeklinde kodlama yapılmıştır. Anketlerden elde edilen verilerin analizi için “SPSS 21.0” istatistik paket programı kullanılmıştır.

Bu uygulama, 2014 yılı Kasım ayında araştırmacılar tarafından bizzat gerçekleştirilmiştir. Buna göre otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin staj performanslarına ilişkin görüşlerini belirlenmesine yönelik 31 sorunun Cronbach’s Alpha katsayısı 0,966 olarak hesaplanmıştır. Özdamar (2004:632-633)’a göre gerçekleşen bu ölçüm yüksek derecede güvenilir (0,80<Cronbach’s Alpha<1,00).

5. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmanın bulgular kısmı üç başlıkta ele alınmıştır. Buna göre birinci başlıkta, araştırmaya katılan otel sahip ve yöneticilerinin demografik özellikleri ortaya konulmuştur. İkinci başlıkta, stajyer öğrencilerin performanslarının, çeşitli açılardan otel sahip ve yöneticileri tarafından değerlendirilmesine yönelik sorulan 31 sorunun bulgularına yer verilmiştir. Üçüncü başlıkta ise, otel sahip ve yöneticilerinin, stajyer öğrencilerin performanslarını çeşitli açılardan değerlendirmelerine ilişkin görüşlerinde sahip oldukları; eğitim düzeyi ve mesleki turizm eğitimi alma durumunun herhangi bir etkiye sahip olup olmadığına yönelik bulgular, ‘diğer bulgular’ başlığı altında ortaya konulmuştur.

Ayrıca verilerin analizi gerçekleştirilmeden önce verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Verilerin normallik dağılımı $n>30$ olduğu için Kolmogorov-Smirnov Testi ile analiz edilmiş ve verilerin normal dağılım gösterdiği görülmüştür ($p\geq 0,05$). Bununla birlikte Akbulut (2010), bir parametrik testin sahip olması gereken örneklem büyüklüğü göz önünde bulundurulduğunda $n\geq 30$ ve/veya $n\geq 100$ koşulunu sağlaması gerektiğini savunmaktadır. Buna göre araştırmada kullanılan örneklem bu koşulu da sağladığı görülmüştür. Sonuç itibarıyla, araştırmanın verileri, örneklem büyüklüğü açısından parametrik testler için uygundur.

5.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan otel sahip ve yöneticilerinin; cinsiyet, yaş, görev, eğitim düzeyi ve mesleki turizm eğitimi alma durumuna ilişkin demografik bulguları yer almaktadır. Burada betimsel istatistik yöntemlerinden frekans ve yüzde analizi yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Otel Sahip ve Yöneticilerin Sahip Olduğu Demografik Özellikleri

Değişkenler	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	91	85
	Kadın	16	15
	TOPLAM	107	100
Yaş	23-30	31	29
	31-38	45	42
	39 ve üzeri	31	29
	TOPLAM	107	100
Eğitim Düzeyi	Lise	58	54,2
	Önlisans	22	20,6
	Lisans	25	23,4
	Yüksek Lisans	2	1,8
	TOPLAM	107	100
Görev	İşletme Sahibi	3	2,8
	Genel Müdür	5	4,7
	Genel Müdür Yardımcısı	9	8,4
	Ön büro Müdürü	24	22,4
	Yiyecek – İçecek Müdürü	25	23,4
	Kat Hizmetleri Yöneticisi	23	21,5
	Aşçıbaşı	18	16,8
	TOPLAM	107	100
Mesleki Turizm Eğitimi	Evet	57	53,3
	Hayır	50	46,7
	TOPLAM	107	100

Tablo.2’ye göre; araştırmaya katılan katılımcıların %85 (n=91)’i bay ve %15 (n=16)’i ise bayandır. Katılımcıların %29 (n=31)’u 23-30, %42 (n=45)’si 31-38 ve %29 (n=31)’u ise 39 ve üzeri yaş aralığındadır. Bu katılımcıların %54,2 (n=58)’si lise, %20,6 (n=22)’si önlisans, %23,4 (n=25)’ü lisans ve %1,8 (n=2) ‘i ise yüksek lisans eğitim düzeyinde olup, %2,8 (n=3)’si işletme sahibi, %4,7 (n=5)’si genel müdür, %8,4 (n=9)’ü genel müdür yardımcısı, %22,4 (n=24)’ü ön büro müdürü, %23,4 (n=25)’ü yiyecek-içecek müdürü, %21,5(n=23)’i kat hizmetleri yöneticisi ve %16,8 (n=18)’i ise aşçıbaşı görevlerinde bulunmaktadır. Ayrıca katılımcıların %53,3 (n=57)’ünün mesleki turizm eğitimi aldıkları, %46,7 (n=50)’sinin ise mesleki turizm eğitimi almadıkları görülmektedir.

5.2. Otel Sahip ve Yöneticilerinin Stajyer Öğrencilerin Performanslarını Çeşitli Açılardan Değerlendirmesine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, araştırmaya katılan otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin çeşitli açılardan (eğitim, bilgi, beceri, sorumluluk vb.) performanslarını değerlendirmelerine (H₁) ilişkin bulguları yer almaktadır. Burada anketten elde edilen verilerin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Ayrıca aritmetik ortalama değerleri üzerinden stajyer öğrencilerin nasıl bir performansa sahip olduğunu belirten bir sonuç sütunu oluşturulmuştur. Bu sonuç sütunu her bir maddenin aritmetik ortalama değerleri aracılığıyla oluşturulmuştur. Sözkonusu aritmetik ortalamaların isabet ettiği seçeneklerin aralık değerleri aşağıda Tablo.2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Aritmetik Ortalamaların İsbet Ettiği Seçeneklerin Aralık Değerlerine Göre Dağılımı

Ağırlık	Seçenekler	Değişim Aralığı
1	Çok kötü	1,00 – 1,79
2	Kötü	1,80 – 2,59
3	Orta	2,60 – 3,39
4	İyi	3,40 – 4,19
5	Çok İyi	4,20 – 5,00

Buna göre otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin performanslarını çeşitli açılardan değerlendirmesine ilişkin bulgular, Tablo.3’de gösterilmiştir.

Tablo 3: Otel Sahip ve Yöneticilerinin Stajyer Öğrencilerin Çeşitli Açılardan Staj Performanslarını Değerlendirmelerine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde Dağılımı, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Anket Soruları	Çok Kötü (1)		Kötü (2)		Orta (3)		İyi (4)		Çok İyi (5)		Aritmetik Ortalama	SS (±)	Sonuç
	n	%	N	%	N	%	N	%	n	%			
1. Stajyerlerin İşi Anlama Becerisi	1	0,9	9	8,4	39	36,4	50	46,7	8	7,5	3,51	0,79	İyi
2. Stajyerlerin İşine Karşı Duyduğu Sorumluluk Düzeyi	3	2,8	15	14,0	32	29,9	42	39,3	15	14,0	3,47	0,99	İyi
3. Stajyerlerin Sorumluluk ve İnsiyatif Alma Kapasitesi.	3	2,8	23	21,5	36	33,6	39	36,4	6	5,6	3,20	0,93	Orta
4. Stajyerlerin İşletmeye Karşı Tutum ve Davranışları	3	2,8	10	9,3	32	29,9	49	45,8	13	12,1	3,55	0,92	İyi
5. Stajyerlerin Mesai Arkadaşlarına Karşı Tutum ve Davranışları	4	3,7	10	9,3	21	19,6	52	48,6	20	18,7	3,69	1,00	İyi
6. Stajyerlerin İşle İlgili Araç ve Gereçleri Kullanabilme Becerisi	3	2,8	14	13,1	38	35,5	44	41,1	8	7,5	3,37	0,90	Orta
7. Stajyerlerin İşine Karşı Tutum ve Davranışları	4	3,7	10	9,3	38	35,5	44	41,1	11	10,3	3,44	0,93	İyi
8. Stajyerlerin Mesai Arkadaşları ile Uyumu	3	2,8	10	9,3	29	27,1	46	43,0	19	17,8	3,63	0,97	İyi
9. Stajyerlerin Yeni Araç-Gereç ve Yöntemlere Uyumu	3	2,8	12	11,2	38	35,5	46	43,0	8	7,5	3,41	0,88	İyi
10. Stajyerlerin İşini Denetlemeden Yapabilme Becerisi	13	12,1	20	18,7	37	34,6	28	26,2	9	8,4	3,00	1,13	Orta
11. Stajyerlerin İşle İlgili Tüm Detaylar Verilmeksizin İş Yapabilme Becerisi	18	16,8	24	22,4	34	31,8	27	25,2	4	3,7	2,76	1,12	Orta
12. Stajyerlerin İş ile İlgili Sorunları Çözabilme Becerisi	13	12,1	22	20,6	41	38,3	28	26,2	3	2,8	2,86	1,02	Orta

Tablo.3'ün Devamı

Anket Soruları	Çok Kötü (1)		Kötü (2)		Orta (3)		İyi (4)		Çok İyi (5)		Aritmetik Ortalama	SS (±)	Sonuç
	n	%	N	%	n	%	N	%	n	%			
13. Stajyerlerin İşle İlgili Kendini Geliştirme İsteği	10	9,3	16	15,0	25	23,4	45	42,1	11	10,3	3,28	1,13	Orta
14. Stajyerlerin Yeni Araç-Gereç ve Yöntemleri Öğrenebilme Düzeyi	7	6,5	9	8,4	35	32,7	46	43,0	10	9,3	3,40	0,99	İyi
15. Stajyerlerin İşyeri Emir ve Talimatlarına Uyum Konusunda Gösterdiği Özen	6	5,6	7	6,5	36	33,6	46	43,0	12	11,2	3,47	0,97	İyi
16. Stajyerlerin Öğrendiklerini Uygulayabilme Becerisi	5	4,7	8	7,5	39	36,4	47	43,9	8	7,5	3,42	0,91	İyi
17. Stajyerlerin İşe Düzenli Bir Şekilde Devam Konusunda Gösterdiği Özen	5	4,7	6	5,6	35	32,7	45	42,1	16	15,0	3,57	0,97	İyi
18. Stajyerlerin Mesai Saatlerine Uyum Konusunda Gösterdiği Özen	5	4,7	4,7	2,2	30	28,0	48	44,9	19	17,8	3,66	0,98	İyi
19. Stajyerlerin Yabancı Dil Bilgisi Yeterliliği	25	23,4	29	27,1	34	31,8	13	12,1	6	5,6	2,49	1,14	Kötü
20. Stajyerlerin İş Disiplin ve Ahlakına Gösterdiği Özen	4	3,7	10	9,3	32	29,9	48	44,9	13	12,1	3,52	0,95	İyi
21. Stajyerlerin Araç ve Gereçleri Usulüne Uygun Kullanabilme Becerisi	-	-	16	15,0	32	29,9	52	48,6	7	6,5	3,46	0,82	İyi
22. Stajyerlerin Malzemeleri İsraf Etmeden Kullanabilme Becerisi	6	5,6	19	17,8	27	25,2	46	43	9	8,4	3,30	1,04	Orta
23. Stajyerlerin Kişisel Temizlik ve Bakıma Gösterdiği Özen	1	0,9	8	7,5	25	23,4	49	45,8	24	22,4	3,81	0,90	İyi
24. Stajyerlerin İşyeri Üniformasının Temizlik ve Düzenine Gösterdiği Özen	-	-	11	10,3	23	21,5	44	41,1	29	27,1	3,85	0,93	İyi
25. Stajyerlerin Sözel İletişim Beceri Düzeyi	2	1,9	7	6,5	43	40,2	48	40,2	7	10,3	3,47	0,79	İyi
26. Stajyerlerin Yazılı İletişim Becerileri	3	2,8	9	8,4	38	35,5	49	45,8	8	7,5	3,46	0,86	İyi

Tablo.3'ün Devamı

Anket Soruları	Çok Kötü (1)		Kötü (2)		Orta (3)		İyi (4)		Çok İyi (5)		Aritmetik Ortalama	SS (±)	Sonuç
	n	%	N	%	n	%	n	%	N	%			
27. Stajyerlerin Tutum ve Davranışlarına Gösterdiği Özen	3	2,8	7	6,5	43	40,2	43	40,2	11	10,3	3,48	0,87	İyi
28. Stajyerlerin Okuldan Almış Oldukları Teorik Eğitimin Yeterliliği	5	4,7	16	15,0	40	37,4	39	36,4	7	6,5	3,25	0,95	Orta
29. Stajyerlerin Okuldan Almış Oldukları Uygulamalı Eğitimin Yeterliliği	8	7,5	18	16,8	38	35,5	37	34,6	6	5,6	3,14	1,01	Orta
30. Konukların Stajyerlerden Duyduğu Genel Memnuniyet Düzeyi	1	0,9	11	10,3	44	41,1	38	35,5	13	12,1	3,47	0,87	İyi
31. Tepe Yönetimin Stajyerlerden Duyduğu Genel Memnuniyet Düzeyi	3	2,8	11	10,3	38	35,5	43	40,2	12	11,2	3,46	0,92	İyi

Tablo 3'e göre, otel sahip ve yöneticileri kendilerine yöneltilen 31 sorudan 21 tanesine "iyi", 9 tanesine "orta", 1 tanesine ise "kötü" yanıtını verdikleri görülmüştür. Elde edilen bu bulgu göz önünde bulundurulduğunda, bu amacın tespit edilebilmesi için geliştirilen "H₁: Otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin çeşitli açılardan performanslarını değerlendirmelerine ilişkin görüşlerinin genel olarak olumludur." hipotezi kabul edilmiştir. Sonuç itibarıyla, H₁ hipotezi kabul edilirken H₀ hipotezi reddedilmiştir.

5.3. Araştırmaya İlişkin Diğer Bulgular.

Bu bölümde, araştırmaya katılan otel sahip ve yöneticilerinin sahip olduğu "eğitim düzeyinin ve mesleki eğitim alma durumunun", stajyer öğrencilerin performanslarını değerlendirmelerinde herhangi bir etkiye sahip olup olmadığına ilişkin bulguları yer almaktadır.

5.3.1. Otel Sahip ve Yöneticilerinin Eğitim Düzeylerine İlişkin Bulguları

Bu bölümün alt başlığında, otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin performanslarını çeşitli açılardan değerlendirmelerine ilişkin görüşleri ile sahip oldukları eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını (H₂) tespit etmek amacıyla veriler Tek Yönlü Varyans Analizi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: Otel Sahip ve Yöneticilerinin Stajyer Öğrencilerin Çeşitli Açılardan Staj Performanslarını Değerlendirmelerine İlişkin Eğitim Düzeylerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Olup Olmadığını Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Eğitim Düzeyi	N	Ortalama	SS (±)	SD	F	p	Farklılık	
1	Lise	58	2,62	0,54	3	6,903	0,000	1-2
2	Önlisans	22	2,97	0,39				
3	Lisans	25	3,10	0,55				
4	Yüksek lisans	2	3,50	0,00				

Tablo 4'e göre, otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin performanslarını çeşitli açılardan değerlendirmelerine ilişkin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür (\bar{x} :2,62 ±0,54; \bar{x} :2,97 ±0,39 ; \bar{x} :3,10 ±0,55; \bar{x} :3,50 ±0,00 p<0,05). Diğer bir ifadeyle, otel sahip ve yöneticilerinin eğitim düzeylerine göre stajyer öğrencilerin performanslarını çeşitli açılardan

değerlendirmelerine ilişkin görüşlerinde birbirine benzer bir özellik bulunmamaktadır.

Tespit edilen bu farklılığın nereden kaynaklandığının ortaya konulmasına yönelik verilere uygulanan “Tukey” testi sonucunda, bu farkın lise (\bar{X} :0,47) ile önlisans (\bar{X} :0,34) arasında olduğu ve “önlisans” eğitim düzeyine sahip olan otel sahip ve yöneticilerinin lehine (0,13) ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle eğitim düzeyi lise olan otel sahip ve yöneticileri, önlisans eğitim düzeyine sahip olan otel sahip ve yöneticilerine göre, stajyer öğrencilerin çeşitli açılardan performanslarının daha iyi olduğunu düşünmektedir. Elde edilen bu bulgular göz önünde bulundurulduğunda, bu amacın tespit edilebilmesi için geliştirilen “H₂: Otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin çeşitli açılardan performanslarını değerlendirmeleri ile sahip oldukları eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.” hipotezi kabul edilmiştir. Sonuç itibarıyla, H₂ hipotezi kabul edilirken H₀ hipotezi reddedilmiştir.

5.3.2. Otel Sahip ve Yöneticilerinin Mesleki Eğitim Alma Durumuna İlişkin Bulguları

Bu bölümün alt başlığında, otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin performanslarını çeşitli açılardan değerlendirmelerine ilişkin görüşleri ile sahip oldukları mesleki eğitim alma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını (H₃) tespit etmek amacıyla veriler Bağımsız Örneklem T Testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: Otel Sahip ve Yöneticilerinin Stajyer Öğrencilerin Yaptıkları Stajları Değerlendirmesine İlişkin Mesleki Turizm Eğitimi Alma Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılığın Olup Olmadığına Yönelik t Testi Sonucu

Mesleki Eğitim Alma Durumu	N	Ortalama	SS (±)	SD	T	P
Evet	57	2,98	0,50	105	3,20	0,002
Hayır	50	2,65	0,56			

Tablo 5’e göre, otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin staj performanslarını çeşitli açılardan değerlendirmelerine ilişkin mesleki eğitim alma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür (\bar{X} :2,98 ±0,50; \bar{X} :2,65 ±0,56 p<0,002). Diğer bir ifadeyle, otel sahip ve yöneticileri gerek mesleki turizm eğitimi alsın gerekse de mesleki turizm eğitimi almasın, stajyer öğrencileri değerlendirmelerine ilişkin görüşlerinde birbirine benzer bir özellik

göstermektedir. Elde edilen bu bulgu göz önünde bulundurulduğunda, bu amacın tespit edilebilmesi için geliştirilen “H₃:Otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin yaptıkları stajlar hakkındaki görüşleri ile mesleki eğitim alma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.” hipotezi kabul edilmiştir. Sonuç itibariyle, H₃ hipotezi kabul edilirken H₀ hipotezi reddedilmiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı; otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin performanslarına ilişkin görüşlerinde, yöneticilerin genel ve mesleki eğitimlerinin bir farkındalık unsuru olup olmadığının ortaya konulmasıdır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular göz önünde bulundurulduğunda aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin performanslarını çeşitli açılardan (eğitim, bilgi, beceri, sorumluluk vb.) değerlendirmeye ilişkin görüşlerine bakıldığında, genel olarak olumlu olduğu görülmüştür. Öğrencilerin staj programlarındaki performanslarının yöneticiler tarafından değerlendirilmesi stajyer öğrencilerin pratik becerilerini gelecekte pozitif bir şekilde sunmaları açısından yararlıdır. Bu kapsamda Gault,(2010) ile Rothman (2007) yapmış oldukları araştırmalarda benzer sonuçlara ulaşırken, Dayıoğlu (2010) ile Bektaş ve Görmüş, (2002) ve Gökdeniz vd. (2002)’nin stajyer öğrencilerin staj programlarında göstermiş oldukları performanslarının sektör gereksinimlerini karşılamada yetersiz olduğu sonucu ile mevcut araştırmanın örtüşmediği tespit etmiştir. Diğer taraftan, mevcut araştırma kapsamında, yöneticilerin eğitim düzeyi ile stajyer öğrenci performanslarına yönelik kanaatleri arasında doğrusal bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Böyle bir sonucun elde edilmesinde, mesleki eğitimden kaynaklanan farkındalık ve teorik bilginin, öğrencilerin staj performanslarının değerlendirilmesinde pek çok kriterin bir memnuniyet eşiği olarak kullanılmasından ileri geldiği söylenebilir.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu önerileri yapmak mümkündür:

- Öğrencilerin iş bilgisi, öğrendiklerini uygulayabilme becerisi açısından oldukça sevindiricidir. Ancak, öğrenciler araç ve gereçleri kullanma yeteneği açısından istenilen seviyede değillerdir (Bkz. Tablo 3). Bu durum okulda uygulanan teorik ve uygulamalı derslerde ve otel işletmelerinde yapılan stajlarda geliştirilmelidir
- Öğrencilerin okullarda almış oldukları teorik ve uygulamalı eğitimlerin sayısı artırılarak, öğrencinin kendisini geliştirmesine katkı sağlanmalıdır.

- Stajların, belirli bir süreyi işletmede geçirmek amacıyla değil, bir şeyler öğrenmek amacıyla yapıldığı bilinci verilmelidir.
- Öğrencilere uygulama otellerinde ve stajlarda bağımsız çalışabilecekleri iş ve görevler verilerek işi yapabilme yetenekleri geliştirilmelidir.
- Okullarda öğrencilerin yabancı dil bilgisini geliştirecek araç-gereç, öğretmen ve gereken ortamı temin etmek gerekmektedir. Otel işletmelerinde, öğrencilerin staj programına uygun olarak yabancı müşteriler ile karşılaşması ve konuşması sağlanmalıdır. Dolayısıyla bu durum öğrencilerin yabancı dil pratiğinin gelişmesini sağlayacaktır.

Amaca uygun ve sistemli olarak gerçekleştirilecek staj programları, öğrencilerin mesleklerine daha iyi hazırlanmalarını ve işletmeler için kalifiye eleman olarak yetişmelerini sağlayacaktır. Dolayısıyla öğrencilerin staj faaliyetlerinin yönetim gözüyle değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Kalifiye personele sahip işletmelerin hizmet kalitesi artacak ve müşteri memnuniyetine yansarak yeni müşterilerin otele gelmesini sağlayacaktır.

Bundan sonra otel işletmelerinde bu konu üzerinde yapılacak araştırmalarda araştırmacılara çeşitli araştırma konuları önerilebilir. Bu araştırmada geliştirilen anket formu, Türkiye’de farklı şehirlerdeki otel sahip ve yöneticileri üzerinde uygulanarak, farklı bölgelerdeki otel sahip ve yöneticilerinin görüşleri tespit edilebilir. Benzer bir araştırmanın bölgedeki diğer şehirlerde uygulanması veri eksikliğinin giderilmesi açısından gerekli olduğu gibi bu araştırmanın bir benzerinin müşteri gözüyle yapılması önemlidir. Ayrıca bölgede faaliyet gösteren otel işletmelerinden veri toplamak güç olmaktadır. Benzer çalışmalar yapacak araştırmacılar bu hususu göz önünde bulundurmalıdır.

Kaynakça

- Ackermann, D. S., Gross, B. L., Perner, L. (2003). Instructor, Student and Employer Perceptions on Preparing Marketing Students for Changing Business Landscapes, *Journal of Marketing Education*, 25(1), 46-56
- Akoğlan, M ve Okumuş F. (1991). Stajyer Öğrenci Sorunları ve Bu Konuda Bir Anket Çalışması, *Anatolia Aylık Turizm, Çevre ve Kültür Dergisi*, 2/19-20,32-33.
- Akomaning, E., Voogt, J. M., Pieters, J. M. (2011). Internship in Vocational Education and Training: Stakeholders’ Perceptions of its Organisation, *Journal of Vocational Education and Training*, 63(4), 575-592.

- Alpert, F. , Heaney, J. G. , Kuhn, K. A. L. (2009). Internships in Marketing: Goals, Structures and Assessment- Student, Company and Academic Perspectives, *Australasian Journal Marketing*, 17, 36-45.
- Altunışık, Remzi, Recai Coşkun, Serkan Bayraktaroğlu ve Engin Yıldırım. (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı*. 3. Baskı. İstanbul: Avcı Ofset.
- Altunışık, Remzi, Recai Coşkun, Serkan Bayraktaroğlu ve Engin Yıldırım. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı*. 4. Baskı. İstanbul: Avcı Ofset.
- Altınay, M. (1996). Turizm Öğrencilerinin Stajdan Beklentileri ve Doğu Akdeniz Üniversitesi Örneği, *Turizmde Seçme Makaleler*, İstanbul: TUGEV, 26: 1-13.
- Arman, A., Şahin, T. (2013). Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Öğrencilerinin Stajlarında İşletmelerden Beklentileri: Mengen Aşçılar Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Örneği, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 13-24.
- Christou, E. S. (1999). Hospitality Management Education In Greece: An Exploratory Study, *Tourism Management*, 20(6), 683-691.
- Clark, S. C. (2003). Enhancing the Educational Value of Business Internships, *Journal of Management Education*, 27, 472-484
- Çetin, Ş. (2005). Öğrenci Stajlarında Yararlanılan Dersler Üzerine Ampirik Bir Değerlendirme: Mersin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16(2), 153-169
- Çetin, Ş. (1990). Staj Uygulamasına İlişkin Sorunlar, *1989 Turizminin Genel Değerlendirilmesi ve 1990'dan Beklentiler Sempozyumu*. Aydın: Dokuz Eylül Üniversitesi Aydın TİOYO.
- Dayıoğlu, M. (2010). Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Stajyer Öğrencilerinin Yeterliliği Konusunda İşveren Görüşleri (Edremit Körfezi Örneği), *Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı*. Balıkesir.
- Emir, O. , Arslan, S. , Kılıçkaya, Ş. (2008). Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Programı Öğrencilerinin Staj Uygulamaları Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği, *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, 10(2), 273-291
- Emir, O. , Pelit, E. , Arslan, S. (2010). Turizm Alanında Önlisans Eğitimi Alan Öğrencilerin Staj Öncesi ve Sonrası Görüşlerinin Karşılaştırılması (Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği), *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(33), 141-165.
- Eşkin, Ö. (1992). Yüksekokul Düzeyindeki Eğitim Kurumlarında Öğrenci Staj ve Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Turizm Eğitimi*

Konferans-Workshop 9-11 Aralık, Ankara, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü: 361-364.

- Fong, L., Lee, H. A., Luk, C., Law, R. (2014). How do hotel and students select internship employers? Segmentation Approach. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 15, 68-79
- Gault, J. , Leach, E. , Duey, M. (2010). Effects of Business Internships on Job Marketability: The Employers' Perspective, *Education and Training Journal*, 52(1), 76-88.
- Gökdeniz A., Çeken H. ve Erdem, B. (2002). Okul–Sektör İşbirliği Çerçevesinde Stajdan Beklentiler, Sorunlar ve Çözüm Önerilerine Yönelik Bir Uygulama. İçinde *Turizm Eğitimi Konferans-Workshop* (ss.343-367). Ankara: T.C. Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- Görkem, O. ve Öztürk, Y. (2011). Otel Mutfaklarında Stajyer İstihdamı ve Beceri Eğitimi Yeterliliğine Yönelik Bir Uygulama, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 18-33
- Görmüş, A. Ş. ve Bektaş, Ç. (2002). Sektör Temsilcilerinin Meslek Yüksekokulu Öğrencilerini Algılamalarına Yönelik Bir Araştırma(Sandıklı ve Şuhut MYO İşletme Programı Örneği), *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, 4(2), 19-30.
- Harris, K. J. , Zhao, J. (2004). Industry Internships: Feedback from participating Faculty and Industry Executives, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 16(7), 429-435.
- Kelley, C. A. , Bridges, C. (2005). Introducing Professional and Career Development Skills in the Marketing Curriculum, *Journal of Marketing Education*, 27(3), 212-218
- Kim, Y. H., Kim, M., Goh, B. K., Antun, M. J. (2011). The Role of Money: The Impact on Food Tourists' Satisfaction and Intention to Revisit Food Events. *Journal of Culinary Science and Technology*, 9(2), 85-98
- Ko, W. H. (2008). Training, Satisfaction with Internship Programs, and Confidence about Future Careers among Hospitality Students: A Case Study of Universities in Taiwan. *Journal of Teaching in Travel and Tourism*, 7(4),1-15.
- Kozak, A. M. (1999). Eskişehir Meslek Yüksekokulu Öğrenci Stajları Üzerine Bir Araştırma: Turizm-Otelcilik ile Diğer Programların Karşılaştırılması, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10: 37-44.
- Lee, C. F. (2014). The Determinants of Hospitality Internship Quality From the Perspectives of Three Stakeholders: A Case From Taiwan, *Journal of Hospitality and Tourism Education*, 26(2), 75-86
- Leslie, D. ve Richardson, A. (2000). Tourism and Cooperative Education in UK Undergraduate Courses: Are The Benefits Being Realised? *Tourism Management*, 21 (5): 489-498.

- Maertz, C. P., Philipp, A., Marks, S. J. (2014). Building Successful Internships: Lessons from the Research for Interns, Schools and Employers, *Career Development International*, 19(1), 123-142
- Pelit, E. ve Güçer, E. (2006). Turizm Alanında Öğretmenlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm İşletmelerinde Yaptıkları Stajları Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma, *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 139-164
- Raybould, M. ve Wilkins, Hugh. (2005). Over Qualified and Under Experienced: Turning Graduates into Hospitality Managers, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 17(3), 203-216.
- Renganathan, S., Abdulkerim, Z. A., Li, C. S. (2012). Students' Perception of Industrial Internship Programme, *Education + Training*, 54(2/3), 180-191.
- Richardson, S. (2008). Undergraduate Tourism and Hospitality Student Attitudes Toward a Career in the Industry: A Preliminary Investigation, *Journal of Teaching in Travel and Tourism*, 8(1), 23-46
- Rothman, M. (2007). Lessons Learned: Advice to Employers from Interns, *Journal of Education for Business*, 82(3), 140-144
- Ruhanen, L., Robinson, R., Breakey, N. (2013). A Tourism Immersion Internship: Student Expectations, Experiences and Satisfaction, *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 13, 60-69
- Seyitoğlu, F. ve Yirik, S. (2014). Internship Satisfaction of Students of Hospitality and Impact of Internship on the Professional Development and Industrial Perception. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 1-17
- Stalcup, L. (2002). Internships from the Hospitality Employer's Point of View: A Study of Factors Influencing Hiring Decisions, *Journal of Hospitality and Tourism Education*, 14(1), 53-56
- Toncar, M. F., Cudmore, B. V. (2000). The Overseas Internship Experience, *Journal of Marketing Education*, 22(1), 54-63
- Tovey, J. (2001). Building Connections between Industry and University: Implementing an Internship Program at a Regional University, *Technical Communication Quarterly Journal*, 10(2), 225-239
- Ünlüöner, K. (2004) Turizm işletmeciliği Öğretmenlik Programlarının Öğrenci Beklentileri ve Algılamaları Açısından Karşılaştırılması- 1998-1999 ve 2003-2004 Öğretim Yılları- Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 7 (1): 108-130.
- Virolainen, M. H., Stenstörn, M. L., Kantola, M. (2011). The View of Employers on Internships as a Means of Learning from Work Experience in Higher Education, *Journal of Vocational Education and Training*, 63(3), 465-484

- Yazıt, H. (2013). Turizm İşletmeciliği Eğitimi Alan Lisans ve Önlisans Öğrencilerinin Staj Konusundaki Düşünce ve Algılamaları Arasındaki Farklılıkların Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ABD. Sakarya.
- Yiu, M. Ve Law, R. (2012). A Review of Hospitality Internship: Different Perspectives of Students, Employers, and Educators, Journal of Teaching in Travel and Tourism, 12(4), 377-402.
- Yüksel A. Hançer M. ve Adak N. (2002). Turizm ve Konaklama Sektöründe Stajyer Yönetici Adayları: Sektöre Yönelik Beklentiler ve Sektör Performansı, İçinde *Turizm Eğitimi Konferans-Workshop* (ss. 533-544), Ankara.
- Zopiatis, A. (2007). Hospitality Internships in Cyprus: A Genuine Academic Experience or A Continuing Frustration? , International Journal of Contemporary Hospitality Management, 19(1), 65-77.
- <http://www.tuik.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 29.11.2014)
- <http://www.tdk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 30.11.2014)
- <https://www.cia.gov/> (Erişim Tarihi: 01.12.2014).